

Dobro, da bo naslednje leto še bolje

Značilnosti gospodarskih gibanj v letošnjem letu so visoke obveznosti za odplačilo dolgov, manjše možnosti dodatnega zadolževanja v tujini, nesorazmerje med ponudbo in povpraševanjem, visoka inflacija in slaba likvidnost. Težka gospodarska situacija narekuje vsem organizacijam združenega dela kar največje napore za doseganje čimvečjega konvertibilnega izvoza, da bi Jugoslavija lahko sproti poravnala zapadle obveznosti do tujine.

V občini Ljubljana-Siška so bili izvozniki še posebej uspešni, saj se je delež konvertibilnega izvoza v celotnem prihodku zvečal od 6,6 % v devetmesečju 1983 na 8,5 % v letu 1984; v desetih mesecih 1984 je bilo doseženih 11.842 milijona din izvoza blaga na konvertibilno področje (indeks 112,1), medtem ko je imelo gospodarstvo SRS indeks 110,6. Velik porast konvertibilnega izvoza glede na lanske deset mesece je doseglo tudi gospodarstvo Ljubljane — indeks 113,6. V šiški občini predstavlja realizacija konvertibilnega izvoza v desetih mesecih — 70-odstotno izpolnitev letnega plana izvoza na konvertibilno področje oziroma 67,5 % realizacije plana SI-SEOT. Delež konvertibilnega izvoza v celotnem izvozu Ljubljana-Siške je bil v desetih mesecih leta 1984 65,1 %, v letu 1983 pa 60,7 %, kar kaže na izboljšanje strukture izvoza v prid večjega konvertibilnega izvoza. V ljubljanskem gospodarstvu beleži šišsko gospodarstvo 73-odstoten in v gospodarstvu SRS 79-odstoten delež konvertibilnega izvoza v celotnem izvozu. Delež konvertibilnega izvoza gospodarstva občine Ljubljana-Siške v gospodarstvu SRS v desetih mesecih leta 1984 znaša 7,42 %, v gospodarstvu Ljubljane pa 37,68 %. Izvoz blaga na klirinško področje je znašal 5.337 milijonov din, kar je za 5,6 % manj kot v lanskim desetih mesecih.

● Uvoz

Uvoz blaga s konvertibilnega področja je bil v desetih mesecih za 25,4 % večji kot v predhodnem obdobju in znaša 10.888 milijonov din, uvoz blaga s klirinškega področja pa ostaja na lanski ravni ter znaša 18.601 milijona din.

Brez upoštevanja uvoza DO Zemeljski plin pa znaša 1.782 milijonov din. Delež konvertibilnega uvoza občine Ljubljana-Siške v celotnem konvertibilnem uvozu gospodarstva SRS znaša 7,08 %, v ljubljanskem gospodarstvu pa znaša delež konvertibilnega uvoza občine Ljubljana-Siške 30,03 %. V skupnem blagovnem uvozu predstavlja repromaterial 92,94 %, oprema 1,25 % in blago za široko potrošnjo 5,81 %. Na konvertibilnem področju je struktura uvoza podobna: 96,76 % repromateriala, 3,18 % opreme in 0,06 % blaga za široko potrošnjo; na kliringu pa 90,71 % repromateriala, 0,12 % opreme in 9,17 % blaga za široko potrošnjo.

Saldo blagovne menjave je negativen in znaša 11.309 milijonov din, kar je za 14 % več kot lani v desetih mesecih. Uvoz pokriva s izvozom z 61,7 % na konvertibilnem področju s 108,9 % in na klirinškem s 34,1 %.

Konvertibilni devizni priliv od izvoza blaga je v desetih mesecih znašal 6.675 milijonov din in se je povečal za 1,8 % glede na lanskeletno primerjalno obdobje. Devizni priliv skupaj (izvoz blaga, izvoz storitev in devizni priliv po kreditnih odnosih) je v desetih

mesečih znašal 8.074 milijonov din in je za 4,8 % večji od lanskeletnega.

Konvertibilni devizni odliv v desetih mesecih letošnjega leta iz naslova uvoza blaga znaša 6.235 milijonov din, iz naslova uvoza storitev 1.179 milijonov din, za odplačilo deviznih kreditov pa 926 milijonov din.

Saldo trgovinske bilance je negativen in znaša 4.184 milijonov din in se je glede na lanskeletno primerjalno obdobje znižal za 31,4 %. Prav tako je negativen saldo kreditne bilance, ki znaša 645 milijonov din in je nižji od primerjalnega v letu 1983 za 15,6 %.

● Največji izvozniki

Največji izvozniki na konvertibilno področje v desetih mesecih 1984 so: ISKRA-Center za elektrooptiko, LEK, SLOVIN-Slovenija vino, ISKRA-Siroka potrošnja TOZD TV Pržanj, DONIT, AERO TOZD Tovarna celuloze, TZ LITOSTROJ, COLOR, DEKORATIVNA, ISKRA Avtomatika. Navedenih 10 največjih izvoznikov na konvertibilno področje predstavlja 85 % (lansko enako obdobje 78,3 %) vsega šišenskega izvoza blaga na konvertibilno področje v letošnjih desetih mesecih. Med njimi je v letošnjih desetih mesecih najbolj povečala izvoz blaga na konvertibilno področje ISKRA Siroka potrošnja TOZD TV Pržanj in to za 91,8 % v primerjavi s istim obdobjem leta 1983. Največji izvoznik pa je ISKRA Center za elektrooptiko, ki predstavlja 26,7 % celotnega šišenskega izvoza na konvertibilno področje. Ravni lanskeletnega izvoza na to področje ne dosega le TZ LITOSTROJ, saj je manjši kar za 51,2 %.

Poleg klasičnih uvozno-izvoznih poslov se v zunanji trgovini vse bolj povečujejo posebne oblike izvoza in uvoza blaga, tako imenovani posli 1:1, kamor spadajo kompenzacijski in kooperacijski posli ter maloobremno sodelovanje. Posebne oblike izvoza blaga so se v letošnjih desetih mesecih povečale za 50,3 % glede na lanskeletno primerjalno obdobje, posebne oblike uvoza pa so se povečale 35,1 %. Med posebnimi oblikami izvoza in uvoza so najbolj narasli kompenzacijski posli, ki predstavljajo največji delež v poslih 1:1. Delež posebnih oblik menjave v skupnem izvozu na konvertibilnem področju znaša v občini Ljubljana-Siška 28,9 % v Ljubljani pa 27,4 %; delež posebnih oblik menjave v skupnem uvozu na konvertibilnem področju pa znaša v občini Šiška 33,1 %, v Ljubljani pa 23,7 %.

Organizacije združenega dela v občini Ljubljana-Siška so v devetmesečnem obdobju 1984 ustvarile 123.179 milijonov din celotnega prihodka ali 67 % več kot v enakem obdobju lanskega leta, plan pa so organizacije združenega dela presegle za 3,5 %. Takšna rast celotnega prihodka je v veliki meri posledica visoke rasti cen, pa tudi rasti fizičnega obsega industrijske proizvodnje zaradi boljše

oskrbljenosti industrije predvsem z uvoženimi surovinami in materiali. Količinski obseg industrijske proizvodnje se je v letošnjih desetih mesecih povečal za 6,7 % glede na isto obdobje lani. Gospodarnost poslovanja je bila v letošnjih desetih mesecih nekoliko boljša od lanskeletne, kar je posledica manjše rasti porabljenih sredstev od celotnega prihodka. Slabše rezultate gospodarnosti poslovanja ugotavljamo v industriji, gradbeništvu, obrti in osebnih storitvah ter v stanovanjsko komunalni dejavnosti.

Negativne tečajne razlike so se glede na lanskeletno devetmesečje zvišale za 122 % in so znašale 849 milijonov din. Na drugi strani pa se je celotni prihodek na račun tečajnih razlik povečal v devetmesečju za 1.081 milijonov din. Neplačana realizacija je znašala 7.677 milijonov din, kar je za 99 % več kot v lanskem primerjalnem obdobju.

Družbeni proizvod gospodarstva je porasel nominalno za 65,3 %, realno pa za 1,8 %. Združeno delo je ustvarilo 32.004 milijonov din dohodka, kar je za 69 % več kot v enakem obdobju 1983. Planirana višina dohodka za obdobje januar—september 1984 je bila presežena za 8,0 %. Dohodek se je nominalno povečal v vseh področjih gospodarstva, planirane višine pa niso dosegle organizacije združenega dela v vodnem gospodarstvu ter gradbeništvu. V industriji, ki ustvarja 66,6 % dohodka gospodarstva, je dohodek porasel za 13 indeksnih točk manj kot povprečno v gospodarstvu, stopnja rentabilnosti (dohodek v primerjavi s povprečno uporabljenimi sredstvi) šišenskega gospodarstva je znašala 26,4, kar pomeni, da so v povprečju organizacije na 100 din povprečno uporabljenih poslovnih sredstev dosegle 26,4 din dohodka, v preteklem devetmesečju pa 23,3 din.

● Hudo breme obresti

Organizacije združenega dela so razporedile 64 % več dohodka kot v enakem obdobju lani in sicer 32.485 milijonov din. Za skupno porabo so razporedile 4.550 milijonov din, kar je 45 % več kot lani. Delež sredstev za skupno porabo v razporejenem dohodku se je od 15,9 znižal na 14,0 %. Prav tako se je znižal delež za splošno porabo od 2,2 na 1,7 % in znaša 540 milijonov din, kar je 25 % več kot v lanskem primerjalnem obdobju. Najbolj so porasle druge obveznosti iz dohodka in sicer 72 % in so znašale 10.152 milijonov din. V razporejenem dohodku so udeležene z 31,2 %, leto poprej je bil delež 29,8 %. Najvišji delež dohodka za druge namene zavzemajo obresti za kredite, ki so porasle za 103 % (indeks 203). Tudi v letu 1985 bodo organizacije združenega dela še vedno pod hudim bremenom obresti, ker imajo premalo lastnih sredstev. Za čiste osebne dohodke so organizacije združenega dela namenile 7.660 milijonov din. V primerjavi z obdobjem januar—september 1983 so bila ta sredstva

višja za 51 %; njihov delež v razporejenem dohodku se je znižal od 25,7 % na 23,6 %. Za sklad skupne porabe so organizacije združenega dela namenile iz čistega dohodka 1.124 milijonov din ali 48 % več kot v lanskem obdobju; delež se je znižal od 3,8 % na 3,4 %. Delež sredstev za akumulacijo v razporejenem dohodku se je od 22,7 % zvišal na 26 %. Za akumulacijo so organizacije razporedile 8.457 milijonov din, kar je za 88 % več kot v primerjalnem obdobju. Akumulacijska sposobnost, ki je razmerje med akumulacijo in povprečno uporabljenimi sredstvi, se je s 5,5 % povečala na 6,9 %.

V devetih mesecih je imelo motnje v poslovanju 17 organizacij združenega dela, z izgubo je poslovalo 8, na meji rentabilnosti pa 9 organizacij združenega dela.

● Izgube

Šišensko gospodarstvo je »prigospodarilo« 481,1 milijona din izgub. Z izgubo so poslovale naslednje organizacije združenega dela: Unitas 25,9 milijona din, ISKRA DO Iskra Široka potrošnja TOZD TV Pržanj 275,8, ISKRA DO Iskra Industrija baterij Zmaj TOZD Baterije 13,3, DO GORENJE-TIKI 58,4 milijona din, GIP VEGRAD Velenje TOZD Gradnja Ljubljana 6,8, SGP STAVBENIK Koper TOZD Gradbena operativa Ljubljana 66,6, GIP INGRAD Celje TOZD Gradbena operativa 26,6, in IMP DO IKO TOZD SKIP 7,4 milijona din.

Kot ugodno lahko označimo dejstvo, da se je znesek izgub glede na devetmesečje lani znižal za 59 %. Vzrokov za nastalo izgubo je več. V ospredju so seveda cene, ki že nekaj let rušijo ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem. Organizacije so imele težave pri oskrbi s surovinami in reprodukcijskimi materiali. Prodaja na zahtevnih tujih trgih ni potekala tako, kot bi želeli, saj so izvozne cene ponekod nižje od proizvodnih stroškov. Prav tako niso bile izkoriščene proizvodne zmogljivosti; tudi izbira proizvodnih programov ni bila najboljša.

V naši občini so na meji rentabilnosti v prvih devetih mesecih poslovale naslednje organizacije združenega dela: ISKRA DO Iskra IEZE TOZD Keramika, ISKRA DO Iskra Mikroelektronika v ustanavljanju, ISKRA DO Iskra Elektrozveze TOZD radiorelejni-navigacijski sistemi, FRUCTAL Živilska industrija Ajdovščina TOZD Aiko, NIVO Celje TOZD Projektinženiring, Gradbeni finalist Maribor TOZD Podi in podloge Gradles, ISKRA DO Iskra Avtomatika TOZD Projektiranje in gradnja sistemov. Na meji rentabilnosti je poslovala tudi EGS DO Savske elektrarne Ljubljana TOZD Elektrarna Medvode, ki spada v sistem slovenskega elektrogospodarstva in njena rentabilnost predstavlja sistemsko vprašanje. Prav tako KEMIJA DO DONIT Medvode TOZD Storitvene dejavnosti, ki opravlja storitve za tozde in je v bistvu dejavnost skupnega pomena za tozde v DO DONIT.

Nizko akumulativno sposobnost imajo v naši občini še nekatere, predvsem manjše organizacije združenega dela, kot na primer AGROSTROJ TOZD Kmetijska mehanizacija, USLUGA, KOP.

● Težave gradbenikov

Kot celotna jugoslovanska gospodarstva imajo tudi šišenske organizacije združenega dela s področja gradbeništva velike težave pri poslovanju. Od 9 gradbenih organizacij združenega dela so, kot že omenjeno, v devetmesečju 1984 kar 3 poslovale z izgubo, ena pa na meji rentabilnosti. Vzroki za velike gospodarske težave so: visoki režijski stroški tozdo

in delovnih skupnosti, izredno ostra ter pogosto tudi nelojalna konkurenca, nizka in nezadovoljiva strokovna usposobljenost delavcev itd. Izhod iz take situacije je možen s specializacijo in delitvijo dela, v medsebojnem povezovanju, v prekvalifikaciji in zaposlovanju dela gradbenih delavcev v drugih dejavnostih.

Tudi v letu 1984 je rast sredstev za osebne dohodke in skupno porabo omejena z dogovorom o uresničevanju družbene razporeditve usmerjanja dohodka. Pri razporejanju dohodka so bila dosežena ugodna gibanja, saj je delež akumulacije v dohodku za 14,5 % večji kot v enakem obdobju lani.

V letošnjem devetmesečju je bilo v gospodarstvu občine povprečno zaposlenih 32.181 delavcev, lani v istem času pa 31.763. Zaposlenost se je povečala torej za 1,3 %. Po podatkih RAD-1 Zavoda SR Slovenije za statistiko je bilo na področju občine Ljubljana-Šiška zaposlenih 32.690 delavcev v gospodarstvu; povečanje glede na lanskoletnih devet mesecev znaša 3 %. Razliko 502 predstavljajo tisti zaposleni, ki delajo na območju šišenske občine; temeljna organizacija združenega dela, v kateri so zaposleni, pa nima sedeža v naši občini (npr. poslovne enote, prodajalne). Na gibanje zaposlenosti teh delavcev v občini tako nimamo vpliva. Največje število teh delavcev je zaposlenih v maloprodajnih trgovinskih organizacijah.

● Povprečni osebni dohodki: 27.133 dinarjev

Po podatkih Službe družbenega knjigovodstva so organizacije združenega dela s področja gospodarstva v obdobju januar—september obračunale povprečni mesečni čisti osebni dohodek na delavca v gospodarstvu 27.133 din, kar je 46 % več kot v enakem obdobju lani. Zaradi visokega porasta življenjskih stroškov je bil indeks realnih čistih osebnih dohodkov 94,8.

Po družbenem dogovoru o skupnih osnovah za urejanje določenih stroškov je rast izdelkov za reprezentanco, dnevnice in povračila prevoznih stroškov (kazalec K1) omejena z rastjo celotnega prihodka oziroma dohodka; rast izdatkov za avtorske honorarje ter izdatkov po pogodbah o začasnih in občasni deli (kazalec K2) pa z rastjo razporejenih sredstev za osebne dohodke. Gospodarstvo kot celota ni prekoračilo kazalca K1; izdatki po pogodbah o začasnih in občasni deli pa so rasli hitreje kot

razporejena sredstva za osebne dohodke, vendar so se ti izdatki gibal v okviru dopustnih mej odstotkov.

Povprečno uporabljena obratna sredstva so narasla hitreje od povprečno uporabljenih osnovnih sredstev. Obračanje povprečnih obratnih sredstev se je v primerjavi z lanskimi devetimi meseci zmanjšalo od 184 na 179 dni, vendar se je povečalo v primerjavi s prvim polletjem. V strukturi obratnih sredstev predstavljajo denarna sredstva 11,6 % in so se v primerjavi s 30. 9. 1983 povečala le za 39 %. Delež denarnih sredstev iz obdobja v obdobje pada. Ker imajo organizacije združenega dela premalo lastnih sredstev, se povečujejo dolžniško-upniška razmerja in bodo organizacije združenega dela v letu 1985 p.c.d. še hujšim bremenom obrest. Zaloge, ki predstavljajo 51,7 % vseh obratnih sredstev, so se povečale za 65 %. Vrednostno so zaloge nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov porasle za 163 %, kar je v skladu z rastjo cen in ne pomeni količinskega porasta zalog. V vseh ljubljanskih občinah je bil dejanski porast teh zalog (količinsko) 36,5-odstoten, kar pa ni primer v občini Ljubljana-Šiška. Celotne terjatve in terjatve za predjume, ki predstavljajo 36,7 % vseh obratnih sredstev, so se povečale za 80 %. Skrb vzbujajo dejstva, da so se nekatere terjatve povečale kar za 116 % (indeks 216). Tako veliko povečanje nekaterih terjatev hkrati z neplačano realizacijo pomeni, da je šišenskemu gospodarstvu izpadlo 12,8 % celotnega prihodka. Močno so se povečale terjatve do kupcev, terjatve do dobaviteljev in terjatve za predjume iz naslova investicij, ki so skupaj znašale 23,98 milijonov din in so za 1.818 milijonov din višje od obveznosti za predjume in obveznosti do dobaviteljev. Po teh podatkih smo lahko zaskrbljeni za nadaljnji uspešni razvoj in kaže, da se proizvodnja veča le ob hkratnem kreditiranju kupcev in dobaviteljev, kar ob pomanjkanju lastnih sredstev pomeni velik odliv akumulacije zaradi obresti. Kratkoročni viri (kratkoročni krediti in obveznosti do dobaviteljev) precej presegajo kratkoročne naložbe (denarna sredstva in terjatve do kupcev), kar pomeni, da gospodarstvo nima ustreznih dolgoročnih virov.

V splošnem pa ocenjujemo rezultate gospodarjenja v občini Ljubljana-Šiška kot dobre in kot ustrezno izhodišče za uresničitev nalog iz družbenega plana 1981—1985, iz dolgoročnega plana gospodarske stabilizacije in resolucije za leto 1985.

Sonja Božič-Zadnik

VETERINARSKI ZAVOD LJUBLJANA

ODDELEK ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO ŽIVALI

DEŽURNA LISTA ZA JANUAR 1985

POPOLDANSKO DEŽURSTVO		NOČNO DEŽURSTVO	
ŠIŠKA (od 14. do 21. ure)		(od 21. do 7. ure)	
29. 12. 84 — 5. 1. 85	OBERSTAR ANDREJ	ŠPENKO FRANCE	ŠPENKO FRANCE
5. 1. 85 — 12. 1. 85	ŠTRUS JOŽE	JERŠE BOGDAN	JERŠE BOGDAN
12. 1. 85 — 19. 1. 85	CIGOJ ZVONE	TOMŠIČ JOŽE	CIGOJ ZVONE
19. 1. 85 — 26. 1. 85	ZAJC JANEZ	BRIŠKI FRANCE	BRIŠKI FRANCE
26. 1. 85 — 2. 2. 85	OBERSTAR ANDREJ	ŠPENKO FRANCE	OBERSTAR ANDREJ

Celodnevno in nočno dežurstvo ob nedeljah in praznikih opravlja veterinar, ki v občini opravlja popoldansko dežurstvo v delovnih dneh.

TELEFONSKE ŠTEVILKE VETERINARJEV V ČASU DEŽURSTVA:

CIGOJ ZVONE	374-654	ŠPENKO FRANCE	627-198
JERŠE BOGDAN	262-076	ŠTRUS JOŽE	772-402
OBERSTAR ANDREJ	647-127	TOMŠIČ JOŽE	59-494
ZAJC JANEZ	483-311	BRIŠKI FRANCE	570-043